

11. *Strávte chvíľu v modlitbe. Proste Boha, aby zväčšil vašu vieru v neho. Proste ho, aby vám neustále kládol na myseľ jeho vykupiteľský plán a rolu, ktorú v ňom máte zohrať vy.*

Pozrite si video k tejto kapitole na multiplmovement.com.

Časť štvrtá: Chápanie Starej zmluvy

4. Exodus a vykúpenie

Listujúc poslednými stránkami 1. knihy Mojžišovej vidíme, ako Boh postupne začína naplňať sľuby, ktoré dal Abrahámovi. Boží ľud výrazne narástol, čo bolo v dokonalom súlade s jeho zaslúbením, že „rozmnožím tvoje potomstvo ako nebeské hviezdy“. Len čo však prejdeme k 2. knihe Mojžišovej, zdá sa, že niečo sa opäť pokazilo. Táto kniha začína veľkým problémom: Boží ľud je zotročený v cudzej krajine.

Izraelské zajatie

Majte na pamäti, že prvé dve kapitoly 2. Mojžišovej pokrývajú obdobie 400 rokov. Ak len rýchlo prebehne opismi toho, ako Izraeliti¹ vyrábajú faraónovi² tehly a stavajú mu mestá, ľahko môžeme prehliadnúť, že to

¹ „Izraeliti“ boli potomkovia Abraháma. Svoje pomenovanie dostali po Abrahámovom vnukovi Jákobovi, ktorého meno Boh zmenil na „Izrael“.

² „Faraón“ bol titul vládcu v Egypte.

všetko sa dialo počas veľmi dlhého obdobia! Tieto krátke opisy sumarizujú neskutočné množstvo utrpenia! Je pochopiteľné, že v tomto bode sa Izraeliti takmer vzdali akejkolvek nádeje – veď boli nútení pokračovať v otrockej práci deň čo deň, generáciu čo generáciu, bez akejkolvek vyhlíadky na zmenu.

To vyvoláva dôležitú otázku: Naozaj dodržiaval Boh svoje sľuby dané Abrahámovi, ak boli jeho potomkovia zotročení v Egypte? Odpoveďou je áno. Dokonca Boh jasne predpovedal Abrahámovi, že to jedného dňa príde:

„Hospodin povedal Abrámovi: Dobre si uvedom, že tvoji potomkovia budú prišelcami v cudzej krajine, zotročia ich a štyristo rokov budú s nimi zle zaobchádzať. No ja budem súdiť aj národ, ktorému budú otročiť. Potom vyjdú s veľkým majetkom.“ (1. Mojžišova 15, 13-14)

Božie sľuby Abrahámovi boli dokonale načasované a už na prvých stranách 2. Mojžišovej je scéna pripravená na najväčší akt vykúpenia, aký svet dovedy videl. Boží ľud tu vidíme v neúnosnej situácii, bez akejkolvek nádeje na úľavu. Ak má Boh dodržať svoj sľub daný Abrahámovi, potom bude musieť urobiť niečo dramatické. Ako sa neskôr ukáže, prejavy Božej moci počas exodu³ Izraelitov budú opakovane spomínané po celej Biblii ako jasný dôkaz Božej vykupiteľskej moci a jeho oddanosti voči svojmu ľudu.

Mojžišovo stretnutie s JA SOM

K agónii otroctva pribudli ďalšie útrapy: faraón nariadil, aby boli všetci novorodení židovskí chlapci utopení v Níle. Práve v týchto zdanlivo bez-

nádejných časoch sa prvýkrát stretávame s Mojžišom. Vďaka vynaliezavosti jeho matky a Božej starostlivosti Mojžiš zabíjanie novorodencov prežil. V tomto zraniteľnom období jeho života ešte nikto netušil, ako si ho Boh jedného dňa použije.

Matka zachránila malého Mojžiša tým, že ho v košíku pustila dole Níлом, kde ho našla, vychovala a vzdelala faraónova dcéra. Aj keď Mojžiš vyrastal na faraónovom dvore, zdá sa, že si hlboko uvedomoval svoju spätosť s izraelským národom. Dokonca práve jeho raný pokus postaviť sa za svojich krajanov a zabiť Egypťana bol dôvodom, prečo musel utiecť na púšť.

Počas Mojžišovho exilu sa Boh pripravoval na vyslobodenie svojho ľudu z otroctva:

„Po dlhšom čase egyptský kráľ zomrel. Izraeliti však stále stenali a kričali pod ťarchou nútených prác. Ich volanie o pomoc v otroctve vystupovalo k Bohu. Boh počul ich nárek a spomenul si na svoju zmluvu s Abrahámom, Izákom a Jákobom. Zhliadol na synov Izraela a vzal to na vedomie.“ (2. Mojžišova 2, 23-25)

Je dôležité, aby sme si uvedomili, že to, čo tu išiel Boh urobiť, priamo súviselo s jeho zmluvou s Abrahámom. I keď sa situácia zdala úplne beznádejná, Boh na nich „zhliadal“ a „vzal to na vedomie“.

Podobne ako s Abrahámom, aj túto ďalšiu fázu vykupiteľských dejín Boh začína prostredníctvom jediného človeka: Mojžiša. Počas toho, ako Mojžiš pásol ovce svojho testu v púšti, prežil nezabudnuteľné stretnutie s Bohom: udalosť, ktorá zmenila jeho život a formuje naše chápanie toho, aký je Boh.

³ „Exodus“ je hromadný odchod veľkej skupiny ľudí z určitej krajiny

1. *Pozorne si prečítajte 2. Mojžišovu 2, 23 – 3, 22. V tejto pasáži je zaznamenaný jeden z mála prípadov, keď mala nejaká ľudská bytosť počutelný rozhovor so všemohúcim Bohom. Čo vás oslovilo v tejto pasáži o stretnutí Mojžiša s Bohom?*

Keď Mojžiš videl horiaci ker, podišiel k nemu, aby videl, čo sa deje. Ako sa k nemu priblížil, počul, ako mu Boh hovorí, aby si vyzul sandále, pretože stojí na svätej pôde. Boh zjavil Mojžišovi svoj plán o tom, ako ho použije na vyslobodenie Izraelitov. Mojžiš mu položil dve otázky.

Prvá otázka bola: „Kto som ja?“ Ktože som ja, Bože, že chceš poslať práve mňa, zajakávajúceho sa pastiera, aby som sa postavil proti mocnému kráľovi a viedol som tvoj ľud? Druhá otázka bola: „Kto si Ty?“ Keď sa ma ľudia opýtajú, kto ma poslal, čo im mám povedať?

Aj keď sa Mojžiš snažil vyviecť z toho, k čomu ho Boh povolával, obe tieto otázky sú skvelé. Sú to tie najdôležitejšie otázky, aké môžeme kedy položiť, pretože všetko ohľadom nášho života – nielen tu a teraz, ale po celú večnosť – sa zakladá na tej správnej odpovedi na otázky: Kto som ja? a Kto je Boh?

Boh zodpovedal prvú Mojžišovu otázku tým, že jeho pozornosť upriamil na seba. Mojžiš sa ho opýtal: „Ktože som ja?“ a Boh jednoducho

povedal: „Budem s tebou.“ Táto Božia odpoveď by mala byť základom toho, ako sa pozeráme na seba. Už od počiatku bol Boží ľud známy ako ten, s ktorým bol ich Boh. Patríme mu a naša identita sa nedá nijako definovať mimo Boha. Práve jeho prítomnosť nám pomáha dosahovať úlohy, ktoré nám Boh dal.

Na Mojžišovu druhú otázku („Kto si ty?“) Boh jednoducho povedal: „Ja som, ktorý som.“ Touto odpoveďou nechcel Boh Mojžiša odbiť. Je to veľmi významný výrok a veľa sa z neho môžeme naučiť. Boh vlastne hovorí, že sám seba nemôže definovať tým, že by poukázal na niekoho alebo niečo iné. Meno „Ja som“ hovorí o jeho večnosti. Kým nás by vhodne opisovalo meno „Ja som sa stal“ alebo „Ja som bol privedený k existencii“, Božie meno je „Ja som“, pretože on vždy existoval. On je ten, ktorý je a ktorý aj vždy bude. Je to výrok absolútneho bytia, absolútnej moci, absolútnej dôležitosti. Boh je ten, ktorý je, a nikdy sa nezmení.

Keď sme skúmali príbeh o stvorení, v krátkosti sme sa pozreli na Božie osobné meno v 1. Mojžišovej 2. To meno bolo „Jahve“ (ktoré sa vo väčšine našich Biblií prekladá ako „Hospodin, Boh“) a pochádza práve z tejto odpovede Mojžišovi. „Jahve“ totiž nesie podobný význam: Ja som, ktorý som. Meno „Jahve“ je v Starej zmluve použité viac než 6 000-krát, trikrát viac než jednoduché pomenovanie Boha „Elohim“ (titul, ktorý sme videli v prvej kapitole 1. Mojžišovej). Toto časté používanie osobného mena Boha naznačuje, že Boh chce byť v Písme poznaný – nielen ako nejaké všeobecné božstvo, ale ako konkrétna osoba, s absolútne jedinečným charakterom a špeciálnym vzťahom so svojím ľudom.

Nedá sa vyjadriť, aké muselo byť toto stretnutie pre Mojžiša. Odišiel od svojich oviec, pretože videl niečo neobvyklé – ker, ktorý horel bez toho, aby zhorel. Nemal však ani najmenšieho tušenia, že práve vstupoval do prítomnosti živého Boha. Boh okamžite prikázal Mojžišovi, aby si vyzul sandále, pretože bol na svätej pôde. Len čo Mojžiš pochopil, čo sa v skutočnosti dialo, zakryl si tvár. Božia svätosť bola niečím, čo nedokázal uniesť. Nezostávalo mu nič iné, len počúvať a poslúchnuť.

Prepusť môj ľud

Boh poslal Mojžiša späť do Egypta, aby vyviedol Izrael z otroctva do krajiny, ktorú sľúbil dať Abrahámovým potomkom. Keď Mojžiš dorazil k faraónovi, sprostredkoval mu jednoduchý príkaz od Boha: „Prepusť môj ľud!“

Faraón nielenže odmietol prepustiť Izraelitov, ale ešte zintenzívnil ich vykorisťovanie – až tak, že sa aj Izraeliti nahnevali na Mojžiša za vyprovokovanie faraóna. V tomto bode sa zdalo, že aj sám Mojžiš začal klepať na mysl. Ale Boh pokračoval vo svojom vykupiteľskom pláne a ukázal svoje odhodlanie dodržať svoju zmluvu s Abrahámom a vyslobodiť svoj ľud z otroctva.

2. *Prečítajte si 2. Mojžišovu 5, 22 – 6, 13. Čo odhaľuje táto pasáž o Bohu a o jeho vzťahu so svojim ľudom?*

Majte na pamäti, že v tomto boji nešlo o nič menej než o otvorený zápas medzi Jahvem – Bohom Izraela a faraónom – údajným synom boha slnka, Rea. Egypťania verili, že ich kráľ je boh a ako taký je zodpovedný za udržanie poriadku vo svete okolo nich. Keď Boh použil Mojžiša na to, aby udelil Egyptu desať rán, demonštroval svoju absolútnu moc nad všetkým, nad čím mal mať tento egyptský boh-kráľ kontrolu. Mnohé z rán boli namierené na konkrétne egyptské božstvá (napr. rana tmy bola veľkým zahanbením pre Rea, boha slnka), ale všetky z nich vyvracali faraónove tvrdenia o tom, že je bohom.

Podobne ako pri opise stvorenia, potopy a babylonskej veže, opäť vidíme, že Boh má pod kontrolou všetky aspekty sveta, ktorý stvoril, a o svoju autoritu sa nemieni deliť s nikým. Bojuje za svoju vlastnú slávu a dokazuje, že má najvyššiu moc a je jediným pravým Bohom.

Paschálny baránok

Aj keď Boh očividne preukázal svoju moc nad faraónom a nad všetkými egyptskými božstvami prostredníctvom prvých deviatich rán, bola to práve desiata rana, ktorá napokon získala faraónovu plnú pozornosť. Boh varoval, že ak faraón neprepustí jeho ľud, zabije každého prvorodenca v egyptskej krajine. Žiaľ, vládca to odmietol, čo malo fatálne následky:

„Keď nastala polnoc, Hospodin usmrtil všetkých prvorodených v Egypte, od faraónovho prvorodeného syna, ktorý mal sedieť na jeho tróne, až po prvorodeného zajatca, ktorý bol v žalári, ako aj všetko prvorodené z dobytky. V tú noc vstal faraón, všetci jeho služobníci a všetci Egypťania, lebo v Egypte nastal veľký nárek; nebol totiž dom, v ktorom by nebol mŕtvy.“
(2. Mojžišova 12, 29-30)

Je ťažké predstaviť si túto scénu. Je morbidna a ťažko stráviteľná, učí nás však dôležitú lekciu o Bohu. Rovnako ako je Boh verný v dodržaní svojich sľubov o požehnaní, je verný aj v dodržaní svojich varovaní o hneve. Je dôležité, aby sme na to pamätali v časoch, keď toľkí pochybujú, alebo dokonca zosmiešňujú Božie úmysly trestať.

Všimnite si, že než to prišlo do tohto bodu, Boh vo svojej milosti ponúkol Egypťanom alternatívu. Faraón sa mohol podvoliť Božiemu povolaniu a jeho národ by sa bez ujmy zachoval. Boh ponúkol alternatívu aj pre Izraelitov. Rodina každého Izraelitu, čo potrel zárubne svojich dverí krvou baránka, sa zachránila – anjel smrti sa presunul k ďalšiemu domu.

Len si predstavte, aké to mohlo byť pre Izraelitov. Prinesiete do svojho domu zlatučké jahňa – baránka, ktorého ste vy a vaše deti krmili, starali sa oň, hrali ste sa s ním. A teraz, keď si na to rozkošné zvieratko už vaše deti zvykli, ho musíte zarezať. Vezmete jeho krv a pred uprenými pohľadmi svojich detí natriete jeho krvou veraje vášho domu. Je to pohľad, na ktorý deti – a rodina – ťažko zabudnú.

A potom si predstavte, ako sa vás váš syn alebo dcéra pýtajú: „Ocko, prečo si to urobil?“ A vy poviete: „Ten baránok bol náhradou. Namiesto toho, aby zomrel niekto z našej rodiny, zomrel ten baránok. Pozri sa na svojho brata a uveď si, že ten baránok zomrel namiesto neho.“

Drsnou realitou tej noci bolo, že tomuto trestu unikli jedine tí, čo potreli svoje zárubne krvou, čím prejavili svoju vieru, že ich smrť obide. Izraeliti sa nie preto vyhli Božiemu súdu, lebo boli lepší. Božiemu súdu sa vyhli, lebo dôverovali obeti, ktorú poskytol Boh. A všetci – dokonca aj otroci – ktorí dôverovali tejto obeti, sa tej noci zachránili.

Tento obraz uvidíte na mnohých ďalších miestach Písma a pamätajte naň aj počas ďalšej kapitoly, keď budete čítať o Božej zmluve s Mojžišom a o zákonoch, ktorými sa mal Boží ľud riadiť. Nezabudnite na to, že od samého začiatku mohol niekto získať odpustenie jedine prostredníctvom Odpúšťajúceho. Jediným spôsobom, ako mohol niekto prijať Božie zaslúbenia, bolo cez vieru v Boha. Ľudia boli zachránení jedine vďaka tomu, že dôverovali Bohu počas toho, ako videli krv nepoškvrneného baránka na svojich verajach.

V tú noc bola prvá pascha, udalosť, ktorú si odvtedy Židia každý rok pripomínajú. Je významné, že aj Ježiš v noc svojej zrady usporiadal oslavu paschy spôsobom, ktorým poukázal na svoju vlastnú smrť a zmŕtvychvstanie. Jasnejšie ani nemohol naznačiť, že šiel položiť svoj život za svojich nasledovníkov ako ich paschálny baránok. Pavol na toto spojenie explicitne naráža v Novej zmluve, kde nám hovorí: „veď Kristus, náš veľkonočný Baránok, bol obetovaný“ (1. Korinťanom 5, 7).

3. *Boh Izraelitom poskytol paschálneho baránka. Ako vám tento obraz pomáha lepšie pochopiť Ježišovu obeť za vás?*

Cez Červené more

Smrť všetkých prvorodencov v Egypte faraóna síce presvedčila, aby prepustil Izraelitov, no čoskoro zmenil názor a začal ich prenasledovať. To sa stalo pozadím pre jednu z najpamätnejších udalostí v dejinách spásy. Kým Izraeliti vysedávali na brehu Červeného mora, rýchlo za k nim blížila faraónova armáda. Zdalo sa, že ich exodus z otroctva skončí krátko potom, ako sa začal.

Ale nič nie je pre Boha príliš ťažké; nič mu nemôže zabrániť v tom, aby naplnil svoje sľuby. Boh rozdelil vody Červeného mora, čím umožnil svojmu ľudu, aby prešiel na druhú stranu po suchej zemi. A potom zničil armádu faraóna, keď okolo nej uzavrel vody. Vyvedením svojho ľudu z otroctva dramatickým spôsobom dokázal, že Bohu Izraela sa nevyrovná žiadny takzvaný „boh“.

4. *Prečítajte si 2. Mojžišovu 15, 1-21. Ako opísali Izraeliti Boží akt vykúpenia hneď po tom, čo ich Boh vyviedol z otroctva?*

6. *Príbeh o exode nám ukazuje vzorec toho, ako vyzerá Božia spása alebo záchrana. Ako ste doteraz videli konať Božiu ruku vo vašom vlastnom živote?*

Zamyslite sa nad príbehom o exode. Aj keď má Boh niekedy priame výroky o tom, kým je a ako by sme mali k nemu pristupovať, často sa odhaľuje aj prostredníctvom svojich skutkov. Premýšľajte nad tým, čo Boh urobil, keď povolal svoj ľud z Egypta, a odpovedajte na nasledujúce otázky.

5. *Čo nás Božie skutky počas odchodu Izraelitov z Egypta učia o tom, aký je Boh?*

Zábudlivý ľud

Na záver tejto kapitoly si ešte všimnite dlhodobú reakciu Izraela na neveriteľnú záchrannú akciu Boha. Ako zareagovali, opäť a znova, na Božiu vykupiteľskú milosť? Zabudli! Reptali! Túžili po časoch, ktoré strávili v Egypte.

Pri čítaní týchto príbehov sa nám to zdá až neveriteľné. Ako je možné, že ľud, ktorý tak jasne videl konať Božiu ruku, prestal dôverovať Bohu a začal sa sťažovať na okolnosti?

Ale skôr, než začneme príliš kritizovať Izraelitov, pozrime sa na svoj vlastný život. Možno sme nezažili záchranu pred blížiacou sa armádou a neprešli sme suchými nohami cez more, ale tieto udalosti sú súčasťou nášho dedičstva. A nielen to: Boha sme videli mocne a osobne konať aj vo svojom živote. Nech si vo svojich najtemnejších chvíľach nahovárime čokoľvek, každý z nás bezpochyby zažil Božiu ruku vo svojom živote. Ale na to zabúdame. Sťažujeme sa. Strácame svoju dôveru v Boha a pokúšame sa vrátiť späť tým, že si robíme veci po svojom.

Vyhraďte si čas na to, aby ste sa poučili z príkladu Izraelitov a pamätajte na Božiu starostlivosť počas najťažších chvíľ svojho života.

7. *Izraeliti mali sklón zabúdať na Božie vykúpenie a hneď sa začali sťažovať. Čo nás to učí o povahe ľudstva?*

8. *Táto úloha je osobnejšia. Vyhradte si čas na to, aby ste napísali o časoch, keď vás Boh zachránil. Čo môžete urobiť pre to, aby ste zostali zameraný na to, kým je Boh a čo pre vás urobil?*

9. *Strávte čas v modlitbe. Proste Boha, aby vám oživil príbeh o odchode Izraelitov z Egypta. Žiadajte ho o vieru, že dodrží svoje sľuby, nech sa vaša situácia zdá akákoľvek zúfalá. Modlite sa, aby vám Boh pomohol dôverovať mu ohľadom vašej vlastnej spásy.*

Pozrite si video k tejto kapitole na multiplmovement.com.